

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvontaohjelma

Aluehallitus 28.2.2023

Sisällys

3. Keskeiset käsitteet
4. Oma-ohjelman tarkoitus ja tavoite
5. Oma-ohjelma ja -suunnitelma
6. Hyvinvointialueen oma-ohjelma pohjautuu strategiaan ja järjestämissuunnitelmaan
7. Oma-ohjelman toteuttamisen tasot
8. Oma-ohjelman kokonaisuus
9. Oma-ohjelman yhteiset periaatteet Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella
10. Oma-ohjelman vastuumatriisi
12. Oma-ohjelman seurannan vuosikello

Oma-ohjelman liitteet

Käsitteet jatkuu

Keskeiset käsitteet

Omaavonnalla varmistetaan lakisääteisten palveluiden toteutuminen osana järjestämis- ja tuottamistehtävää. Omaavonta on toimintakulttuuri, joka sisältää lakisääteisen velvollisuuden lisäksi seurantajärjestelmän palveluiden kehittämisen, laadun varmistamisen ja johtamisen tueksi. Omaavonnassa yhdistyvät asiakas- ja potilasturvallisuuden ja laadun arviointi, seuranta ja kehittäminen sekä velvoite ryhtyä toimenpiteisiin, jos toimintakäytännöissä tai ammattihenkilön toiminnassa ilmenee puutteita

Omaavontasuunnitelma on operatiivisen tason toimintaohje arjessa toimimiseksi. Omaavontasuunnitelma tehdään työyhteisön yhteisenä projektina ja sitä päivitetään aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Omaavontasuunnitelmassa on käytännön toimintaohjeet eri tilanteissa toimimiseen. Siihen sisällytetään tiedot mittareista ja seurattavista muuttujista, joiden avulla toimija varmistaa oman toiminnan ja palveluiden laadun ja vaikuttavuuden toteutumisen.

Omaavontaohjelma on strategisen tason suunnitelma, jonka avulla varmistetaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutuminen. Omaavontaohjelmaan on koottu hyvinvointialueen valvonnan kokonaisuus, jolla varmistetaan omaavonnan toteutuminen omassa ja ostopalvelutuotannossa. Ohjelmassa kuvataan miten omaavonta on hyvinvointialueella järjestetty.

Valvonta järjestämistoimen osana seuraa ja varmistaa, että toiminta on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan lain- ja vaatimusten sekä sopimusten mukaista. Hyvinvointialue ohjaa ja valvoo sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti. Valvonnassa painotetaan ohjausta ja neuvontaa sekä palveluntuottajan omaavonnan toteutumista ensi sijaisena laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistajana.

Riskienhallinta on toimintatapa, jolla tunnistetaan, analysoidaan ja hallitaan toimintaan sekä toimintaympäristöön liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia jokapäiväisessä toiminnassa kaikilla organisaatiotasoilla. Riskienhallinnassa tunnistetaan toiminnasta ja toimintaympäristöstä nousevia riskejä ja heikkoja signaaleja ja arvioidaan niiden mahdollisia vaikutuksia organisaation tavoitteisiin sekä tehdään analyysiin perustuvia riskienhallintatoimenpiteitä. Pohjois-Pohjanmaanhyvinvointialueen hallintosäännössä on määritelty kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuita ja rooleja (hallintosääntö, luku12).

Viranomaisvalvontaa toteuttaa valvontaviranomainen ja sen tarkoituksena on varmistaa hyvinvointialueiden omaavonnan toteutuminen.

Valvontasuunnitelmassa määritellään valvonnan painopisteet, resurssit ja vastualueet.

Omavalvontaohjelman tarkoitus ja tavoite

Hyvinvointialueet vastaavat kaikkien sosiaali- ja terveystalveluiden oman toiminnan, ostopalveluiden, ml. palvelusetelit, ja niiden alihankkijoiden valvonnasta.

Hyvinvointialueen on omavalvonnallaan varmistettava, että se itse hoitaa tehtävänsä lainmukaisesti ja että sen tekemiä ostopalvelusopimuksia noudatetaan. Sen lisäksi omavalvontaan sisältyy myös asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyden seuranta.

Omavalvonnassa on erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden ja potilaiden yhdenvertaisuus. Omavalvonta on aina ensisijaista valvontaa.

Omavalvontaohjelmalla varmistetaan, että hyvinvointialueen asukkaat saavat perusoikeuksien heille turvaamat, tarpeidensa mukaiset palvelut oikeaan aikaan, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti, laadukkaasti ja turvallisesti.

Tavoitteena on ennakoiva, epäkohtien syntymistä ehkäisevä valvonta sekä mahdollisimman nopea epäkohtiin puuttuminen. Tavoitteeseen päästään varmistamalla hyvä johtaminen, riittävät henkilöstöressurit, henkilöstön osaaminen sekä sujuvat työprosessit. Onnistuminen varmistetaan palvelujen laadun ja turvallisuuden seurannalla ja valvonnalla sekä prosessien jatkuvalla kehittämisellä.

Valvontaviranomaiset Valvira ja aluehallintovirastot puuttuvat silloin, kun omavalvonta ei riitä. Valvontaviranomaiset ohjaavat ja tukevat hyvinvointialueita ja varmistavat, että niiden omavalvonta toteutuu. Hyvinvointialueen on ilmoitettava valvontaviranomaiselle palveluissa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat ja puutteet välittömästi.

Omavalvontaohjelma ja -suunnitelma

Omavalvontaohjelman lainsäädännöllisen perustan muodostavat laki hyvinvointialueesta ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki sekä sosiaali- ja terveydenhuollon substanssilainsäädäntö sekä hyvinvointialueen strategia ja järjestämissuunnitelma.

Omavalvontaohjelman liitteenä on valvontasuunnitelma. Muut keskeiset toimintaohjelmat- ja suunnitelmat kuvaavat omalta osaltaan, miten hyvinvointialueella toimitaan ja palvelut tuotetaan, kuten lääkehoitosuunnitelma, riskienhallintasuunnitelma, tietoturvasuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Omavalvonnasta kertyvää tietoa hyödynnetään toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen sekä päätöksenteon tukena. Hyvinvointialue vertaa tietoa muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon.

Omavalvontaohjelman perusteella toimialueet vastaavat toimialueensa omavalvonnasta palvelualueittain, vastuualueittain ja vastuuyksiköittäin.

Toimintayksiköiden omavalvontasuunnitelmat ovat voimassa siihen saakka, kunnes yhtenäiset pohjat otetaan suunnitelmallisesti käyttöön. Lainsäädäntö ei vielä edellytä omavalvontasuunnitelman tekemistä julkisessa terveydenhuollossa, vaan heidän tulee laatia laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmilta.

Valmistelu yhtenäisten sosiaalipalveluiden omavalvontasuunnitelmapohjien osalta on käynnissä. Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmissa määritellään yksikössä seurattavat asiat, kuten esimerkiksi päätökset sosiaalipalvelujen myöntämisestä, lakisääteisten mitoitusten sekä hoito- ja palvelutakuun toteutumisesta sekä ilmoitukset turvallisuustapahtumista. Kirjaukset tehdään yksikössä päätetyllä tavalla ja sovittuihin järjestelmiin. Lisäksi vastuuyksiköt laativat omavalvontasuunnitelmat, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluita sekä viranomaistyötä.

Valmistelussa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain myötä terveydenhuollon laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmat korvataan omavalvontasuunnitelmillä. Terveydenhuollon omavalvontasuunnitelmapohjan valmistelu käynnistetään kevään 2023 aikana.

Hyvinvointialueen omavalvontaohjelma pohjautuu strategiaan ja järjestämissuunnitelmaan

Pohjois-Pohjanmaan [hyvinvointialuestrategia](#) ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämistä.

Järjestämissuunnitelmassa 2023 - 2025 on väestöryhmiä ja palvelukokonaisuuksia koskevat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit.

Hyvinvointialuestrategian seuranta toteutetaan jatkuvan strategiaprosessin periaatteiden mukaisesti. Järjestämissuunnitelma raportoidaan puolivuositain aluevaltuustolle. Hyvinvointialue julkaisee sovitut tiedot julkisessa tietoverkossa.

Hyvinvointialueella seurataan strategian ja järjestämissuunnitelman ohjauksella asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.

Jokainen toimialue huomioi strategian ja järjestämissuunnitelman koskevat yleiset ja toimialuetasoiset tavoitteet ja toimenpiteet toiminnan suunnittelussaan. Toimialuejohtajat vastaavat oman toimialueensa omavalvonnasta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

PALVELULUPAUS

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – yhdessä tehden

ARVOT – HYVINVOINTIALUEEN TÄHDET

✦ Näemme **ihmisen**
✦ Kohtaamme **ammattitaidolla**
Edelläkävijänä **vaikuttavuudessa**

PAINOPISTEET JA STRATEGISET PERIAATTEET

Ihmistä varten

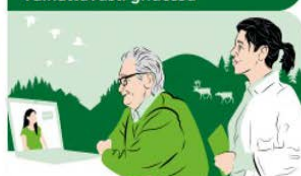
1. Osallisuus, varhainen tuki sekä omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen painottuvat.
2. Palvelut ovat tarpeenmukaiset ja lähellä monin eri tavoin.
3. Palvelujärjestelmä on yhteen sovitettu.

Parhaat osaajat

7. Henkilöstö osallistuu ja kehittää vaikuttavaa toimintaa.
8. Hyvinvointialue on arvostettu työnantaja ja kouluttaja.
9. Johtaminen tukee henkilöstön työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä.

Vaikuttavasti yhdessä

4. Ennaltaehkäisevät ja perustason palvelut vahvistuvat.
5. Palvelujen verkostoa uudistetaan yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa.
6. Kustannuskehitys vastaa rahoitusta.

Rohkeasti uutta

10. Johtamis- ja toimintamallit uudistuvat.
11. Tieto, tutkimus ja käytännön kokeilut ohjaavat kohti vaikuttavia toimintamalleja.
12. Uudistaminen kuuluu kaikille.

Omavalvonnan toteuttamisen tasot

Omavalvonnan toteuttaminen ja toteutumisen varmistaminen

- Omavalvonta toteutetaan omassa ja ostopalvelutuotannossa omavalvontasuunnitelmien mukaisesti. Palvelutuotanto suunnittelee ja aikatauluttaa omavalvonnan ja seurannan toteuttamisen.
- Ennakollista valvontaa tehdään omaan ja ostopalveluun riskien ehkäisemiseksi.
- Suunnitelmallista valvontaa tehdään omaan ja ostopalvelutuotantoon valvontasuunnitelman mukaisesti.
- Jälkikäteistä valvontaa tehdään omassa ja ostopalvelutuotannossa oleviin akuuttien tilanteiden selvittämiseksi.

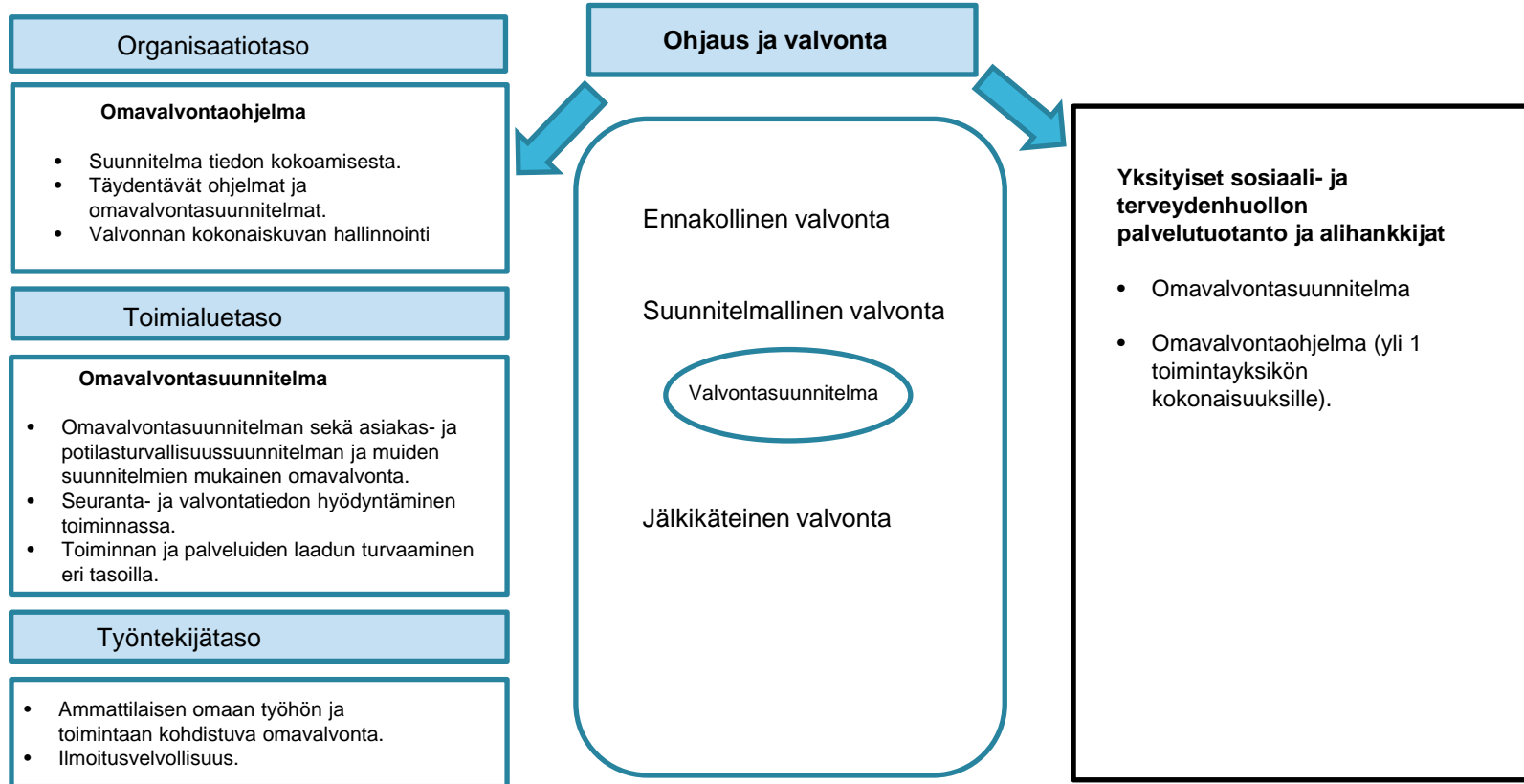
Järjestämistoimintojen omavalvonta

- Sisältää onnistumisen arvioinnin hyvinvointialuestrategian ja järjestämissuunnitelman toteutumisessa ja väestön sote-palveluissa onnistumisessa.
- Hyvinvointialuestrategia, järjestämissuunnitelma sekä talousarvio määrittelevät tavoitteet ja väestötason palveluissa onnistumisen arvioinnin (mittarit ja tavoitteet).
- Järjestämisvastuuseen liittyvät arviointitiedot, mittaritiedot ja raportointitiedot käytetään järjestämisvastuun omavalvonnan arvioinnin tukena.
- Sisältää järjestämisvastuuseen liittyvän riskienhallinnan toteuttamisen, kuten riittävä henkilöstö, osaaminen, toimitilat, toiminnan jatkuvuus ja riittävä oma palvelutuotanto.

Omavalvonnan toteutuksen organisointi

- Omavalvonnan roolit, vastuut ja johtamiskäytännöt määritelty ja kuvattu tarkoituksenmukaisiin dokumentteihin.
- Omavalvonnan vastuut, roolit ja tekijät on sovittu ja resursoitu. Omavalvonnasta ja valvonnasta saadun tiedon hyödyntäminen toiminnan suuntaamisessa ja kehittämisessä.
- Tiedon avulla korjataan epäkohdat ja puutteet. Hyvät käytännöt tunnistetaan ja jaetaan.

Omavalvonnin kokonaisuus

Omavalvonnan yhteiset periaatteet Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Hyvinvointialue

1. Hyvinvointialueella on ohjaus- ja neuvonta sekä valvontavelvollisuus;
2. Hyvinvointialueen tulee ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa, yksityisiä palvelujen tuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa;
3. Hyvinvointialueella tulee olla tarkoituksenmukaiset rakenteet, resurssit ja osaaminen hoitaa valvontaa;
4. Valvonta on samansisältöistä sekä omaan ja yksityiseen sote-palvelutuotantoon.

Palveluntuottaja

1. Ensisijainen valvontatapa on hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonta, jossa toimijat valvovat itse lainmukaisuuden, vastuiden ja sopimusten toteuttamisesta ja kirjaavat konkreettiset toimenpiteet omavalvontasuunnitelmaan ja -ohjelmaan;
2. Omavalvontaa toteutetaan päivittäisessä toimintakulttuurissa;
3. Omavalvontaa tehdään, jotta asiakkaille ja potilaille voidaan tarjota laadukkaat, turvalliset ja asianmukaiset palvelut;
4. Omavalvonnan päämääränä on tukea johtamista, palvelujen järjestämistä ja toiminnan kehittämistä.

Työntekijä

1. Työtehtävissä noudatetaan lakeja ja ohjeita;
2. Ylläpidetään työtehtävien edellyttämää toimintakykyä ja osaamista;
3. Toteutetaan palvelu yhdessä asiakkaan tai potilaan kanssa sopien ja tiedotetaan asiakasta tai potilasta tämän oikeuksista;
4. Osallistutaan toimintakäytäntöjen jatkuvaan kehittämiseen omavalvonnan keinoin.

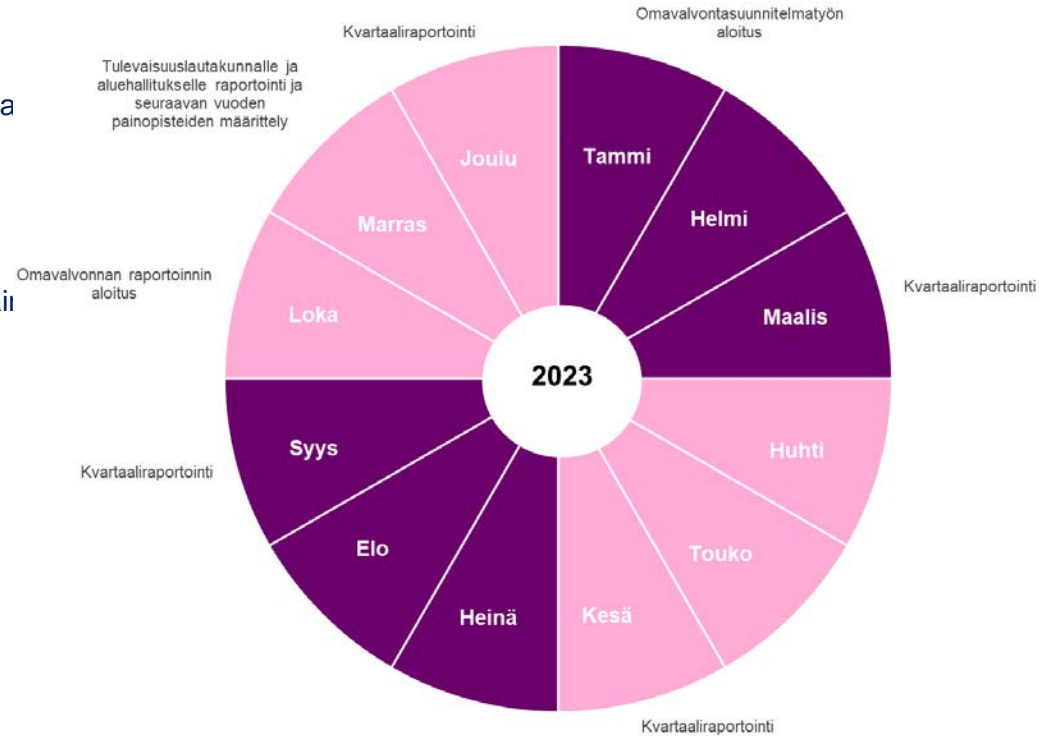

Omavalvonnan vastuumatriisi			
Toimija	Rooli	Tehtävä	Seuranta
Tulevaisuuslautakunta	Valmistelee aluehallituksen päätettäväksi strategiatason asioita, jotka edellyttävät poliittista harkintaa asian valmisteluvaiheessa.	Esittää aluehallitukselle omavalvontaohjelman hyväksymistä.	Vuosittain.
Aluehallitus	Arvioi toteutuuko lain, valtakunnallisten ohjelmien ja strategioiden sekä hyvinvointialueen strategian ja järjestämissuunnitelman mukainen toiminta.	Hyväksyy omavalvontaohjelman ja sen raportoinnin aikataulun.	Vuosittain.
Järjestämistoiminnon sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja	Vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon ohjauksen ja valvonnan periaatteiden määrittelystä.	Periaatteet määrittelevät, miten sote-palvelujen toteutumista, turvallisuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.	Omavalvontaohjelmasta saatavaa seurantatietoa hyödynnetään tiedolla johtamisessa sekä painopisteistä päätettäessä: 1. hv-alueitasoisesti ja 2. toimialatasoisesti sekä kehittämistoimenpiteistä päätettäessä.
Professiojohto (johtajaylilääkäri, sosiaalijohtaja ja johtajaylihoitaja)	Professiojohto vastaa alakohtaisesta laillistettujen ja nimike-suojattujen ammattihenkilöiden riittävyyden ja resurssoinnin koordinaatiotehtävistä ja ennakoinnista.	Varmistaa osaltaan alansa palveluiden laadun ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta.	Säännöllinen henkilöstön riittävyyden laadullinen ja määrällinen seuranta.
Johtajaylilääkäri	Johtajaylilääkäri toimii terveydenhuoltolain 57 §:n (1326/2010) mukaisena lääketieteellisenä johtajana ja terveydenhuollon toimintayksikön vastaavana lääkärinä.		

Omavalvonnan vastuumatriisi			
Toimija	Rooli	Tehtävä	Seuranta
Toimialueet	Vastaa omavalvonnan toteutumisesta. Järjestämistoiminnan omavalvonnan vastuu.	Toimialueiden vastuuseen kuuluu omavalvonnan toteuttaminen omavalvontaohjelman mukaisesti. Toteutetaan omavalvonta, jonka toteuttamisessa noudatetaan omavalvontaohjelman vuosikelloa. Kokonaiskuvan ylläpito. Omavalvonnan kouluttaminen, kehittäminen ja korjaavat toimenpiteet. Toimialueet tuottavat osaltaan tiedot siitä, miten hyvinvointialuestrategia ja järjestämissuunnitelma on heidän osaltaan toteutunut.	Raportointi kuukausittain sovittavien mittaritietojen osalta. Toimenpiteet kvartaaleittain. Arvio painopisteiden toteutumisesta. Toiminnan kehittämisen ja korjaamisen suunnittelu. Toimialueet seuraavat omavalvontaohjelman painopisteiden toteutumista, vastaavat viestinnästä ja parhaiden käytäntöjen vakiinnuttamisesta suunnitelmallisesti.
Valvonnan palvelualue	Valvoo oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden omavalvonnan toteutumista. Järjestämistoiminnan omavalvonnan kokonaisuuden koordinointi ja kehittäminen.	Omavalvonnan ohjaus, viranomaisvalvonta ja sopimusvalvonta. Koordinoi järjestämistoiminnan omavalvonnan toteutumista.	Valvonnan painopisteet määritetään valvontasuunnitelmassa. Seuranta kvartaaleittain talouden ja toiminnan toteutumisen seurannan ohessa.

Omavalvonnan seurannan vuosisuunnitelma

- Hyvinvointialuestrategian, järjestämissuunnitelman ja talousarvion seuranta muodostavat toisiinsa liittyvän saumattoman kokonaisuuden.
- Toimintaympäristössä voi myös lähivuosina olla odotettavissa muutoksia, jotka edellyttävät nopeaa reagointia strategisella tasolla. Omavalvontaohjelman seuranta kytketään osaksi strategiatyötä ja ohjelmatyöskentelyä.
- Hyvinvointialueen omavalvonnan toteutuminen, epäkohtien korjaaminen ja tehdyt toimenpiteet raportoidaan kvartaaleittain talouden ja toiminnan seurannan ohessa:
- Toimialueitasoinen seuranta lakisääteisten hoito- ja palvelutakuiden sekä mitoituksen toteutumista.
- Yhteenveto valvontaviranomaisten ja laillisuusviranomaisten ratkaisuista ja toimenpiteiden toteuttamisen seurannasta.
- Yhteenveto hankinta, hallinta, ohjaus ja valvonta palvelualueen toteuttaman viranomaisvalvonnan tilanteesta.
- Lisäksi tilinpäätöksen yhteydessä toteutuu eri ohjelmien raportointi, ml. sosiaali- ja potilasasiamiesten selvitykset.

Omaavontahjelmalla valvotaan hyvinvointialueen tehtävien lainmukaista hoitamista ja tehtyjen sopimusten noudattamista

1. PALVELUJEN SAATAVUUS JA SAAVUTETTAVUUS	SISÄLTÖ	TOIMENPITEET	INDIKAATTORIT (SOVITAAN JULKAISTAVAT TIEDOT)
<p>Järjestämislain 40 §</p>	<p>1. Sosiaali- ja terveystalvetut on suunniteltava lainsäädäntöjen edellyttämällä tavalla sisällöltään, laajuudeltaan, laadultaan ja vaikuttavuudeltaan yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina ja väestön tarpeet huomioiden lähellä asiakasta.</p> <p>2. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.</p>	<p>a) Palveluverkko, sis. sähköiset/ digitaaliset palvelut</p> <p>b) Monituottajuus/HV-strategia, s. 20</p> <p>c) Hoitoon ja palveluun pääsyn alueellisten erojen seuranta.</p> <p>d) Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta.</p> <p>e) Lakiuudistusten seuranta ja toimeenpano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja niiden saatavuus. Toimielinten päätökset. THL:n raportit. Lakisääteisen omaishoidon vapaan käytön toteuma % (T)/ Järjestämissuunnitelma (=JS) s. 32 THL:n avohilmut, Perusterveydenhuollon avohoidon ilmoitukset: toimintayksiköissä Avohilmo-tietoja voidaan hyödyntää sekä käytännön operatiivisessa että strategisessa toiminnassa. /JS s. 39 Muistutus- ja kanteluprosessien sekä oikeusasteiden päätökset, valvonta- ja laillisuusviranomaisen ratkaisujen määrät, sisällöt ja toimenpiteet niiden myötä.
	<p>3. Sosiaali- ja terveystalvetutissa on turvattava saavutettavuus ja esteettömyys.</p>	<p>h) Eri väestöryhmien pääsy sosiaali- ja terveystalvetutuihin.</p> <p>i) Sosiaali- ja terveystalvetutujen fyysinen, taloudellinen, tiedollinen, taidollinen ja asenteellisesta saavutettavuus.</p> <p>j) Sähköiset asiointikanavat ja digitaaliset palvelut. /HV-strategia,s. 20</p> <p>i) Sosiaali- ja terveystalvetutuiden ohjaus selkokielellä ja vaihtoehtoisilla kommunikaatiomenetelmillä. Asiakkaiden oikeus tulkkipalveluihin.</p> <p>k) Perusteet asiakasmaksujen määräytymiselle sekä ohjeet maksualennuksen tai poiston hakemisen ohje, etteivät asiakasmaksut ole esteenä palvelun tai hoidon saamiselle.</p> <p>l) Saavutettavuuden toteutumisen varmistaminen etä- ja digipalveluissa. (Saavutettavuusidrektiiv)</p> <p>m) Yhdenvertaisuussuunnitelma yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:n mukaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Shl (1301/2014) 36 §:n yhteydenotto asiakkaaseen 7 arkipäivän aikana palvelutarpeen arvio ja palvelupäätös 3 kk:den sisällä/ JS s. 35 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetutista 5 § (8.7.2022/604) Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi./ JS s. 33 Järj.lain (612/2021) 7 §:n mukainen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

2. YHDENVERTAISUUS	SISÄLTÖ	TOIMENPITEET	INDIKAATTORIT (SOVITAAN JULKAISTAVAT TIEDOT)
<u>Järjestämislain 40 §</u>	1. Sosiaali- ja terveystalveluiden yhdenvertaisuuden toteutuminen.	a) Työntekijäkohtaiset asiakasmäärät toteutuvat lakisääteisesti. b) Henkilöstöresurssit toteutuvat lakisääteisesti. c) Palvelukohtaiset mitoitukset toteutuvat lakisääteisesti. d) Ammattihenkilövalvonta.	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonnan keinoin toteutettu seuranta. • Sijaisten käytön ja perehdyttämisen periaatteet kuvattu.
	2. Oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden sekä alihankkijoiden ohjaus ja valvonta.	a) Palveluista tehty sopimukset tai sääntökirjat. e) Sopimusvalvonta, sis. alihankkijoiden valvonta on kuvattu valvontasuunnitelmassa.	<ul style="list-style-type: none"> • Sopimusvalvonnan ja palvelusetelipalveluiden valvonnan toteutuminen. • Tehtävissä sopimuksissa on huomioitu omavalvontaohjelma.
	3. Riittävä oma palvelutuotanto.	a) Palvelutuotanto turvataan kaikissa tilanteissa.	

3. TURVALLISUUS	SISÄLTÖ	TOIMENPITEET	INDIKAATTORIT (SOVITAAN JULKAISTAVAT TIEDOT)
	1. Asiakas- ja potilasturvallisuus	a) Asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelma, jossa on huomioitu asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen strategiset kärjet. b) HaiPro käytössä/ Haittatapahtumailmoitukset käytössä.	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelman mittaritietojen raportointi.
	2. Lääkitysturvallisuus	a) Lääkehoitosuunnitelma.	<ul style="list-style-type: none"> • THL:n turvallinen lääkehoito-oppaan huomioiminen.

4. JATKUVUUS	SISÄLTÖ	TOIMENPITEET	INDIKAATTORIT (SOVITAAN JULKAISTAVAT TIEDOT)
<u>Järjestämislain 40 §</u>	1. Palveluketjun toimivuudella tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen katkottomuutta ja jatkuvuutta.	<ul style="list-style-type: none"> e) Lakisääteisten palveluiden määräaikojen toteutumisen seuranta. a) Eri palveluissa on määritelty palvelu- ja hoidon tarpeen arvioinnin toteuttaminen sekä palvelun tai hoidon aloittaminen ja jatkuminen. Nivelkohdat pyritty tunnistamaan. b) Asiakkailta ja potilailta on voimassaolevat palvelupäätökset ja palvelu-, kuntoutus- tai hoitosuunnitelmat. c) Nimetty omatyöntekijä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelu- ja hoitotakuu (vastaanotto 3 kk, suun th 6 kk) . Hyvinvointialue julkaisee internetissä tiedot 51–53 §:n mukaisista odotusajoista neljän kuukauden välein. Jos hyvinvointialueella on useita toimintayksiköitä, on tiedot julkaistava erikseen kustakin toimintayksiköstä. (8.7.2022/581)/JS s. 31, 39/HV-strategia s. 20 • Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 § Oikeus saada opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. /JS s. 31 • Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 4 a § (17.9.2004/857) Tutkimusta, hoitoa tai lääkinnällistä kuntoutusta koskeva suunnitelma laadittu asiakkaille./JS s. 39
	2. Asiakas- ja potilastietojärjestelmät	<ul style="list-style-type: none"> e) Seuranta tietojärjestelmän toimivuudesta. f) Tietojärjestelmien toimivuus ja tietojen siirto. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietosuoja- ja tietoturvaohje. • Kanta-yhteensopivuuden toteuttaminen. • Saga-tietojärjestelmän käyttöönotto.

5. LAATU	SISÄLTÖ	TOIMENPITEET	INDIKAATTORIT (SOVITAAN JULKAISTAVAT TIEDOT)
<p><u>Järjestämislain 40 §</u></p>	<p>1. Palveluntuottajalla (oma ja ostopalvelu) on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia laadukkaista ja asiakas- ja potilasturvallisista palveluista</p>	<p>a) Omavalvontasuunnitelmat. b) Laadunhallinnan koordinointi ja laatusuunnitelma. c) Muistutusten ja kanteluiden määrät. d) Asiakas- ja potilastyytyväisyys./HV-strategia, s. 21.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvontasuunnitelmat. • Laatusuunnitelmasta saatavat, sovitut mittaritiedot. • Muistutusten ja kanteluiden käsittelyohjeet. • Potilas- ja sosiaaliamiesten raportit. • Asiakas-, potilas- ja omaispalautteet. • Laatumittari vaikuttavuudesta. Potilaan elämänlaatu paranee (omavointi kysely) (S) /JS s. 41 • STM:n asetus THL:n laaturekistereistä (801/22) Laaturekisterien vaikuttavuustiedot verkossa. (K) /JS s. 42

Omavalvontaohjelman liitteet

- Valvontasuunnitelma

Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia 2022 - 2026

Visio: Suomi asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa 2026 – vältämme vältettävissä olevan haitan

Strateginen kärki 1

Yhdessä asiakkaiden ja potilaiden kanssa

Tavoite 1.1

Lisäämme osallisuutta turvallisuuden parantamiseksi

Tavoite 1.2

Edistämme asiakas- ja potilasturvallisuustyötä samaa tahtia

Tavoite 1.3

Asiakkaiden, potilaiden ja läheisten kokemukset ohjaavat palveluidemme kehittämistä

Strateginen kärki 2

Hyvinvoivat ja osaavat ammattilaiset

Tavoite 2.1

Varmistamme turvallisuusosaamisen ja sen lisääntymisen läpi työuran

Tavoite 2.2

Luomme turvallisuutta tukemalla työhyvinvointia

Tavoite 2.3

Parannamme turvallisuutta aktiivisella johtamisella

Strateginen kärki 3

Turvallisuus ensin kaikissa organisaatioissa

Tavoite 3.1

Avoin ja saatavilla oleva tieto ohjaa toimintaamme ja lisää turvallisuutta

Tavoite 3.2

Varmistamme kaikille turvalliset etä- ja digipalvelut

Tavoite 3.3

Turvallisuuskulttuuri on toimintamme perusta

Strateginen kärki 4

Parannamme olemassa olevaa

Tavoite 4.1

Lisäämme lääkehoidon turvallisuutta yhteisillä toimintatavoilla

Tavoite 4.2

Huolehdimme laitteiden ja tietojärjestelmien käytön turvallisuudesta

Tavoite 4.3

Yhtenäistämme hyvät infektioerjunnan käytännöt

Vahvistamme ja luomme edellytykset kansalliselle ja alueelliselle turvallisuustyölle

Potilas- ja asiakasturvallisuuden kansallisista minimistandardien mittareita voidaan hyödyntää kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa ja valvonnassa, sote-organisaatioiden toiminnan seurannassa ja omavalvonnan tukena.

Omavalvonnin perusteita ja sisältöjä on tarkasteltava toiminnan eri tasoilla

Kansallinen taso

- Kansalliset tietojärjestelmät (seuranta, arviointi ja raportointi.)
- Kansalliset tietotarpeet ja mittarit.
- Tutkimus- ja kehittämislinjaukset
- Voimavarojen varmistaminen.

Hyvinvointialueen yhteinen omavalvonta

- Hyvinvointialueen omavalvontaohjelma.
- Yhteiset omavalvonnin periaatteet.
- Hyvinvointialueen yhteiset omavalvonnin työkalut esim. tietojärjestelmät.
- Palveluiden järjestäminen ja optimointi yli toimialarajojen.
- Palvelutasopäätös ja resurssit

Toimialue- ja palvelualueen omavalvonta

- Toimialatasoinen omavalvonta.
- Palveluiden suunnittelu, toteutuksen ja ohjauksen toimialakohtaiset periaatteet ja sisällöt.
- Seuranta-, arviointi- ja raportointimenettelyt.
- Toimialan kehittämis- ja tietotarpeet.
- Laadunhallinnan menettelyt (arviointi ja kehittäminen).

Vastuualue ja vastuuyksikkötasoinen omavalvonta

Palveluiden suunnittelu, toteutus ja ohjaus yksikkötasolla.

Omavalvonnin kehittämistarpeet.

Asiakas- ja palautetiedon aktiivinen koonti.

Asiakkaiden osallistaminen, palveluiden laadun, saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseen.

Käsitteet jatkuu

Asiakas- tai potilas palaute: suullinen, sähköinen tai kirjallinen palaute voi sisältää kiitoksen, moitteen, pyynnön, toiveen tai esityksen toiminnan kehittämiseksi. Palaute käsitellään ja asiakkaalle vastataan toimintayksikkö-/palveluntuottajatasolla. Palautetta tulee kerätä säännöllisesti osana laadunvarmistusta.

Laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelma. Terveydenhuoltolaki edellyttää terveydenhuollon toimintayksikön laatimaan suunnitelman laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelmassa on otettava huomioon potilasturvallisuuden edistäminen yhteistyössä sosiaalihuollon palvelujen kanssa

Lupaviranomainen tai valvontaviranomainen: Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 3 §).

Monituottajuus: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut voidaan tuottaa omana palveluntuotantona, ostopalveluna tai palvelusetelipalveluna.

Muistutus: (lähtökohtaisesti kirjallinen) sisältää selkeästi toimintaa koskevan moitteen, jossa asiakas tai potilas on tyytymätön saamaansa kohteluun, hoitoon ja/tai palveluun tai on muuten tyytymättömyyden aiheita. Muistutukset voivat koskea mm. epäasiallista kohtelua, lääke- tai hoitovirheitä, hoito- ja palvelusuunnitelmaan liittyviä poikkeamia, käymättä jääneitä/ huomattavasti myöhästyneitä käyntejä tai palvelussa tapahtuneita muita virheitä. Kun asiakas haluaa kirjallisen selvityksen, on asia aina käsiteltävä muistutuksena

Oma tuotanto: Hyvinvointialue tuottaa itse perus- sekä erityistason sosiaali- ja terveyspalveluita. Toiminnan ja palveluiden laatua, vaikuttavuutta sekä turvallisuutta suunnitellaan, ohjataan sekä valvontaan erilaisten suunnitelmien avulla.

Omatyöntekijä: Sosiaalihuoltolain 42 §:n mukainen asiakkaan omatyöntekijä tai muu asiakkaan työntekijä.

Oma valvonta: Oman toiminnan, laadun ja turvallisuuden varmistamista ja riskien hallintaa.

Oma valvontaohjelma: Järjestämislain 40 §:n mukainen strateginen ohjelma, jolla varmistetaan hyvinvointialueen järjestämistä vastuu ja palveluiden lainmukaisesta toteutumisesta varmistamisesta. Pelastustoimi tekee lain pelastustoimen järjestämisestä mukaisen oma valvontaohjelman.

Oma valvontasuunnitelma: Julkinen asiakirja, johon kirjataan kaikki keskeiset toimenpiteet, joilla palvelujen tuottajat itse valvovat toimintayksikköjään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua, turvallisuutta ja asianmukaisuutta.

Ostopalvelu/ yksityinen palveluntuottaja: Sosiaali- ja terveyspalveluita tuottava yksityisten palveluntuottaja, jonka tulee ennen toiminnan aloittamista tehdä joko ilmoitus tai lupahakemus aluehallintovirastolle tai Valviralle.

Palveluntuottaja: Esimerkiksi yhtiö, yhteisö, ammatinharjoittaja tai yksityishenkilö julkista sosiaali- tai terveyspalvelua tuottava palveluntuottaja, joka tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja. Myös järjestäjällä on palveluntuottajia omissa toiminnassaan.

Palveluseteli: Yksi tapa järjestää hyvinvointialueen lakisääteisiä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja. Palveluseteli on hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelun saajalle myöntämä sitoumus (= viranomaispäätös palvelusetelin myöntämisestä) korvata palvelujen tuottajan antaman palvelun kustannukset hyvinvointialueen ennalta määräämään arvoon asti.

Riskienhallinta: Suunnitelmallista toimintaa, johon sisältyy riskianalyysi sekä tilanteessa tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja korjaavien toimenpiteiden toimeenpanon.

Sopimusvalvonta: Sopimusvalvontaa voidaan kohdistaa laatuun, sopimuksen toteutumiseen, reklamaatioon tai omaisuuden valvontaan.

Terveydenhuollon oma valvontasuunnitelma: Palveluntuottajan toimiessa kahdessa tai useammassa toimipaikassa on terveydenhuollon palveluista vastaavan johtajan vastuulla laatia toiminnan laadun varmistamiseksi palvelujen tuottajan ja sen erillisten toimipaikkojen toiminnan kattava kirjallinen oma valvontasuunnitelma.

Viranomaisvalvonta: Lakisääteinen viranomaistoiminto (valvonta), joka kohdistetaan kaikkiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Valvontaviranomaisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa hyvinvointialueiden omavalvonnan toteutuminen.

